

Datum; 2017.09.26

Mark- och miljöödomstolen

Box 138

901 04 UMEÅ

Begäran om förklaring för efterföljande ansökan om licens för byggande av Lappland kraftverk

Begäran

Begäran om att de från Sveriges sida inte har något att invända mot att efterföljande ansökan om licens för byggnad av Lappland kraftverk i Sulitjelma, Fauske kommune, Norge, tas upp till behandling. Jfr. Lag (1929:405) med vissa föreskrifter angående tillämpning av svensk-norska vattenrättskonventionen av 11 maj 1929, "Förfarandet" Ansökans ingivande, Art. 14, 1. stycke, och Konventionen Norge/Sverige § 7, pkt. 2.

Bakgrund

Laponia Center AB och MuskenSenter AS har utarbetat Melding - fremställd av Multiconsult, Oslo - och skickat denna över till Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Oslo, för vidare förfaranden.

Lappland kraftverk-projektet är en etablering av samisk gränsöverskridande miljö- och naturvänlig vattenkraftutbyggnad, för att utveckla det lokala näringslivet, kulturen och befintliga tätorter i Norrlands inland. Baserat på svensk vattenkraftresurs, fallrättighet, samhällsintresse och norskt insatsområde, natur och samhälle.

Projektet

Lappland kraftverk projektet är «Samlade plan» godkänt av Direktoratet for naturforvaltning og NVE, Oslo.

Melding är: Norsk form av saksbehandling ovanför NVE/norska myndigheter för vattenkraftprojekt med installerad effekt på över 10 MW, anmälan av planerade projekt, bidragshavarens rapport om åtgärden med en tillfällig värdering av möjliga konsekvenser för omgivelse, förslag på teman som bör utredas med mål om att säkerställa ett konsekvensutredningsprogram med efterföljande konsekvensutredning.

Projektet är baserat på regulering av vattendrag med utlopp från norsk sida av gränsen - och tilllopp till Stora Luleälven och till Piteälven - till planerade Lappland kraftverk i Sulitjelma från:

- Bajep Sårjåsjavrre (norske), som har sitt utlopp till Vuolep Sårjåsjavrre/ Gahpesluobbal/Virihaure.
- Leirvatnet (norske), som har sitt utlopp till Gasakjavrre/Virihaure.
- Blåmannsisvatnet (norsk), som har sitt utlopp till Leirvatnet/Gasakjavrre/Virihaure.
- Messingmalmvatnan (norsk), som har sitt utlopp till Gasakjavrre/Virihaure.

- Staddajavre (svensk), som har sitt utlopp till Gahpesluobbal/Virihaure
- Pieskehaure (svensk), som har sitt utlopp till Alep Miehkak/Vulep Miehkak/Piteälven.

Lapland kraftverk är planlagt enligt följande:

- Kraftverket får inntag av vatten genom en tunnel från Bajep Sårjåsjavrre 821 m.o.h. och Pieskehaure 577 m.o.h. till kraftstationen i fjellet ved Fagerli i Sulitjelma, 5-15 m.o.h. och därifrån genom en avloppstunnel till Saltdalsfjorden.
- Messingmalmvatnan, Leirvatnet och Blåmannsisvatnet regleras med en tunnel till Bajep Sårjåsjavrre.
- Staddajavrre regleres med en tunnel till norska Vuolep Sårjåsjavrre/Bajep Sårjåsjavrre.
- Kraftverket får en nettofallhöjd på 806 m från Bajep Sårjåsjavrre och 562 m fra Pieskehaure.
- Kraftverket får planlagd installerad effekt på ca. 611 MW.
- Kraftverket får planlagd årlig produktion på ca. 2100 GWh.
- Utbyggnadskostnaden er beräknad till ca. 5,3 mrd. norska kroner.
- Utbyggnadspriset blir ca. 2,52 kr/kWh – ett mycket lågt utbyggnadspris.

Projektet är samhälls- och miljövänligt, tekniskt och ekonomiskt väl genomförbart, realistiskt, och tack vara det mycket låga utbyggnadspriset kan projektet byggas med 100 procent lånefinansiering hos flere finansinstitutioner/banker i Norge och Sverige.

Med dagens klimatutmaningar och EUs mål om att öka andelen förnybar energiproduktion från 14,1 % 2014 till 20 % 2020 och 27 % 2030, kommer Lapland kraftverk kunna bidra betydligt till att dessa mål kan nås på ett miljövänligt och kostnadseffektivt sätt.

Bidragshavare/projektägare/variga ägare till kraftverket

Bidragshavare/projektägare/variga ägare till kraftverket är och blir Laponia Center AB, Box 136, Jokkmokk - org.nr. 556591-7712 - med varig 2/3 dels ägarskap och MuskenSenter AS, Musken i Tysfjord - org.nr. 829236412 - med varig 1/3 dels ägarskap. Båda företagen ägs (i princip) bare av lokala lulesamer - av «samisk härkomst» - med tillhörighet till de aktuella utbyggnadsområdena i Lapland/Sameland, och bosatta i Storlule-området, Jokkmokk kommun, Gällivare kommun, Arjeplog kommun och ursprungligen Musken/Hellemofjorden i Tysfjord kommune i Norge.

Laponia Center AB kommer att få ca. 4-500 aktionärer av «samisk härkomst», alla med lokal tillhörighet, innan söknaden om licens för bygging av karftverket tas upp till behandling.

MuskenSenter har ca. 50 aksjonærer där ca. 98 % är från lule «samisk härkomst» ursprungligen från de samma lokala områdena i Sverige.

Syfte

Laponia Centers verksamhet skal enligt bolagsordningen bl.a. «*driva en gränsöverskridande samisk näringsutveckling och skapa ett differentierat, aktivt, utvecklat samisk samhällsliv för att stärka samisk identitet och kultur*». Dette innebær att företaget aktivt skal stå för utveckling av det lokala näringslivet och befintliga tätorter. Detta för att stärka samisk identitet och kultur, och på så sätt utveckla befintliga tätorter, nærliggande samhällsliv/samhällen och kommunerna i allmänhet.

Bolaget kommer bland annat gå aktivt inn för att stärka rendriftsnäringen genom olika åtgärder, stärka infrastrukturen, tekniska material, utbyggnad av telekommunikation i de aktuella samiska fjällområdena, igångsätta och medverka till olika lokala näringsåtgärder och medverka till att ta vara på det materiella kulturgrundlaget, samisk identitet och kultur.

Dessutom kommer bolaget aktivt medverka till att stärka etableringen av nya arbetsplatser, nya näringar, kulturåtgärder samt skapa ett aktivt och utvecklat samhällsliv i befintliga tätorter i de berörda områdena.

Grundlag/rättslig grund för åtgärden

Förslagsställare / projektägare / variga ägare av kraftverket menar att projektet är förenligt med gällande svensk och norsk lagstiftning.

Detta gränsöverskridande vattenkraftprojekt faller under bestämmelserna i Lag (1929:405) Konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention) av 11 maj 1929. Projektet är enligt vår uppfattning, och bolagets grunddokument/formål, förenligt med lagen.

Projektet överensstämmer med de svenska bestämmelserna i Miljöbalk (1989:808) § 1 första stycket och andra stycket, «*för utvecklingen av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet ..*».

Bestämmelsen i § 6 - som föreskriver att "*Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i nationalälvarna ..*" - kommer därför inte till användning för detta företaget. Jfr. § 1. andra stycket, citat: "*Bestämmelserna i första stycket 2 och i 2-6 §§ utgjør inte hinder for utvecklingen av befintlige tätorter eller av det lokale næringslivet eller for utförandet av anleggninger som behøvs for totalforsvaret.*"

Vidare är projektet förenligt med bestämmelserna i Lag (1989:812) särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, § 1, citat, «*för at få bedriva vattenverksamhet skall verksamhetsutövaren ha rådighet over vatnet inom det område där verksamheten skall bedrivas.*».

Rennäringslag (1971:437) 1 § bästemmer, citat: "*Den som er av samisk härkomst (same) får enligt bestämmelserna i denna lag använda mark och vatten till underhåll for sig og sine renar. Rätten enligt första styckn (renskötselretten) tilkommer den samiska befolkningen og grundas på urminnens hävd.*"

Förslagsställaren/ projektägaren har efter egen uppfattning befogenhet enligt lagen till att söka tillstånd om byggandet av Lappland kraftverk i Sulitjelma.

Generella upplysningar

Norsk saksgång för större kraftutbyggnad – skiljer sig från svensk saksgång – och genomförs som följer:

Trinn 1 – Melding:

Det skickas en Melding till NVE i enlighet med föreskrifterna om konsekvensbedömningar enligt "Plan- och bygningsloven" (norsk).

Trinn 2 – Konsekvensutredning (KU):

Efter inhämtad yttrande till Melding bestämmer NVE ett slutgiltigt konsekvensutredningsprogram (KU- program).

Trinn 3 – Söknaad om koncession:

Efter att KU är slutfört och projektägare har beslutat att fortsätta med planerna, skickas en ansökan om koncession och fackbeskrivningar till NVE.

Trinn 4 – Rekommendation till Olje- og energidepartementet (OED):

NVE skriver en rekommendation som skickas till OED för videre saksbehandling.

Trinn 5 – Vedtak:

OED överför beslutet till sökanden och till NVE. NVE ansvarar för vidare uppföljning av den detaljerade planeringen, byggandet och driften.

I det aktuelle fallet – Lappland kraftverk projektet – kommer också bestämmelserna i Konvention mellan Sverige og Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrettskonvention) av 11 maj 1929, Lag (1929:405) til anvendelse. Denne lag bestemmer «Förfarandet» i ansökan enligt Art. 14 (§ 7 pkt. 2) för norsk saksbehandling under «Trinn 3 – Söknaad om konsesjon», og Sveriges «Samtycke» til eventuelt norsk tilstand till företaget under Art. 12 (§ 6 pkt. 1) som gäller för norsk saksbehandling under «Trinn 5 – Vedtak»

Laponia Center tillsammans med Multiconsult, Oslo, og i samråd med kommunerna Jokkmokk og Arjeplog, og Länsstyrelsen i Norrbotten har redan genomfört en betydlig del av mark- og miljöundersökningar (konsekvensutredningen) som beskrivs i Melding till NVE. Det återstår i huvudsak provfiske i de aktuelle vattendragen som nu samrådas med Länsstyrelsen i Luleå, og en del mindre markundersökningar og tekniska värderingar med hänsyn till angivet regelverk.

Videre kommer Laponia Center tillsammans med Multiconsult som konsulent be om samtal med Länsstyrelsen og eventuelt andra berörda parter, med hänsyn till en eventuell utredning av andra åtgärder utöver de som anges i Melding till NVE.

Ansökan om tilstand för byggandet av Lapplands kraftverk kommer för övrigt beräknas i enlighet med bestämmelserna i Konvensjon Norge/Sverige Art. 14, herunder § 7. pkt. 2.

Ytterligere projektrelaterade opplysninger

För ytterligere projektrelaterade opplysninger bifogas «Melding» till NVE, där det framgår mer detaljerad information om projektet og initiativtagarens forslag till konsekvensutredning.

Nuvarende saksbehandling i Norge

NVE har godkännt Melding från projektägaren – som är fremställd av Multiconsult – og har i brev den 11.09.2017 til OED begärt att skicka denna til Sverige «for avklaring med svenske myndigheter», under henvisning til Konvensjon Norge/Sverige av 11. maj 1929. NVE vil deriblant ha «*tilbakemelding fra svenske myndigheter om saken kan tas til behandling i Norge*». Om svenske myndigheter gir tilbakemelding om att sådan behandling kan fortsätta, vil NVE skicka Meldingen också til Sverige för att inhämta yttrande til Meldingen från berörda parter i Sverige.

Videre skriver NVE i brevet, citat: «NVE vil ikke ta saken til behandling før svenske myndigheter har gitt sitt samtykke.».

Vi kan inte se att NVE har rättslig grund i regelverk, konvention och annan lagstiftning för sin form av saksbehandling i ärendet, inkluderat norska / NVE saksbehandlingar i Sverige, och har överklagat detta till OED.

Utifrån dessa omständigheter påskyndar vi denna förfrågan till Mark- och miljödomstolen för att förklara att det från Sverige inte finns några invändningar mot att ansökan tas upp till behandling.

Vi ber vänligen om en snabb behandling av denna förfrågan och hoppas på en positiv förklaring.

Med vänlig hälsning

Laponia Center AB
Simon Andersen

Bilaga: Melding Lappland kraftverk, Fauske kommune.

Kopia: Olje- og energidepartementet, Oslo
Norges vassdrags- og energidirektorat, Oslo